

Birminghamin ja Göteborgin kunnallinen terveyspolitiikka

Marjaana Niemi: Public Health and Municipal Policy Making. Britain and Sweden, 1900–1940. Aldershot, Ashgate, 2007. 242 s.

■ Marjaana Niemen tutkimus Birminghamin ja Göteborgin kunnallisesta terveyspolitiikasta perustuu hänen 1999 Leicesterin yliopistossa tekemäänsä väitöskirjaan. Kyseessä on huolellinen empiirinen tutkimus, johon on pakattu tiiviisti erilaisista primaarilähteistä saatua tietoa: julkisista asiakirjoista, ohjelmista ja selonteoista, paikallisista sanomalehdistä ja tieteellisistä aikakauslehdistä. Niinpä teksti on vääjäämättä tiivistä luettavaa, mutta kirjoittajan suurena ansiona on tietojen selkeä jäsentely ja esittäminen. Kirjassa on myös kätevä hakemisto.

Teos on tutkimus kahden merkittävän kaupungin, Birminghamin ja Göteborgin, kunnallisesta terveyspolitiikasta 1900-luvun alkupuolella. Molemmat olivat 1920-luvulle tultaessa maansa keskeisiä maakuntakaupunkeja, ja molemmat olivat isoja teollisuuden ja kaupan keskuksia. Molemmat olivat myös kansallisessa viitekehyksessään saaneet mainetta innovatiivisesta

kunnallispolitiikasta: Birmingham ennen kaikkea Chamberlainin politiikasta, ja Göteborg tunnettiin viimeistään 1920-luvulta lähtien sosiaalidemokraattisen kunnallishallinnon linnakkeena. Näillä seikoilla oli ilmeistä merkitystä varsinkin kaupunkien ulkoisen imagon muodostumiseen 1900-luvulla. Siksi onkin hieman yllättävää, ettei Niemi käsittele paikallisen puoluepolitiikan vaikutusta kunnalliseen terveydenhoitoon. Mutta ehkä tällainen laajennus menisi jo tällaisenaankin kunnianhimoisen tutkimuksen aiheen ulkopuolelle.

Detaljittiedon määrä on tämäntyyppisissä tapaustutkimuksissa vaikuttava, mutta Niemi ei anna sen tulla esteeksi laajemmille kysymyksenasetteluille. Tutkimus ei todellakaan ole näköalaltaan kapea. Niemen mielenkiinto ei itse asiassa niinkään kohdistu kunnalliseen politikointiin, vaan siihen ”kuinka tieteellistä tietoa käytetään poliittisten ja yhteiskunnallisten päämäärien edistämiseen” (s. 5) ja kuinka tieteellisen tiedon käyttö heijastui paikalliseen taloudellisten ja yhteiskunnallisten päätösten valmistelutyöhön ja tuki sitä.

Tutkittuaan yksityiskohtaisella vertailuanalyysilla lapsikuolleisuutta ja tuberkuloosia vastaan käytyjä kampanjoita Niemi osoittaa, että tiettyjä toimintatapoja koskevat poliittiset päätökset oikeutettiin vetoamalla ”arvovapaan” tieteen auktoriteettiin (s. 6). Esimerkiksi Birminghamissa tieteellistä tietoa käytettiin hyväksi sellaisen perherakenteen suosimiseen, jossa mies oli perheen

pääasiallinen elättäjä, kun taas Göteborgissa samoja ideoita oli sovellettava paikallisen työväenliikkeen tarpeiden mukaisesti naisten työllistymisen hyväksi. Göteborgissa, jossa lääkärin praktiikkaa harjoittavilla oli suhteellisen korkea status julkisessa terveydenhuollossa, pyrittiin etsimään lääketieteellisiä ratkaisuja esimerkiksi tuberkuloosin ongelmaan ja vaadittiin potilaille sairaalahoitoa. Birminghamissa taas korostettiin enemmän ”epäterveellisten ajattelu- ja käyttäytymistapojen” merkitystä (s.128), mikä edellytti laajaa terveyskasvatusta. Vaikka vedottiinkin oletettuun objektiiviseen tieteelliseen tietoon, ratkaisuja julkisen terveydenhoidon ongelmiin etsittiin aina ”olemassa olevien sukupuoli- ja luokkarakenteiden sisältä”. Näin päädyttiin usein uusintamaan eriarvoisuutta, jota ratkaisujen väitettiin tasoittavan, ja ikuistettiin ongelmat, joita oli ryhdytty ratkaisemaan (s. 187).

Niemi on epäilemättä oikeassa kiinnittäessään huomiota vastaavuuksiin, joita löytyy 1900-luvun alkupuolen käytäntöjen ja nykyajan tieteellisen tiedon tuottamisen ja käytön välillä terveyskiistoissa. Maiden välisen vertailun näen hyvin käyttökelpoisena keinona paljastaa tähän tietoon liittyviä epävarmuuksia ja sen käyttöä eri konteksteissa. Mutta olisin ehkä toivonut tutkijan käsittelevän enemmän kunnallisten terveyskampanjoiden mahdollisia seurauksia hyvinvointivaltion kehitykselle Britannissa ja Ruotsissa. Niemi tähdentää aivan oikein, että politiikanteko on luonnostaan

historiallinen prosessi. ”Aikaisemmat vakiintuneet toimintatavat vaikuttavat tämän päivän päätöksentekoon, ja se vuorostaan muokkaa tulevaisuuden poliittisia valintoja” (s. 47). Viimeaikainen ’historiallinen käänne’ hyvinvointivaltion tutkimuksessa olisi vahvistanut tämän. Myöskään aiheeseen liittyvää englantilais-ruotsalaisista vertailevaa tutkimusta ei Niemen kirjassa käsitellä.¹

Vertailevaa tutkimusta on helppo kritisoida. Yleisten syysuhde- ja selitysmallien konstruointia ei ole helppo sovitaa yhteen historiallisen spesifisyyden vaateen kanssa. Ja aivan liian usein vertailua käytetään kansallisen erinomaisuuden paradigmojen vahvistamiseen. Niemen tutkimus ei lankea tähän ansaan, päinvastoin se on oiva esimerkki siitä, kuinka vertaileva tutkimus voi valaista tiedon ja historiallisen muutoksen epävarmuuksia ja kyseenalaistaa olettamukset erityisten historiallisten kehityssuuntien vääjäämättömydestä.

Mary Hilson

1. Ks. esim. Hugh Heclö, *Modern Social Politics in Britain and Sweden: From Relief to Income Maintenance*, New Haven: Yale University Press, 1974; Natasha Vall, *Cities in Decline? A Comparative History of Malmö and Newcastle after 1945*, Malmö: Malmö högskola, 2007.